

А. В. Руснак,
д. е. н., професор, професор кафедри економіки,
Херсонський навчально-науковий інститут Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3198-2866>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.13.7

ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА ЗАЛУЧЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

A. Rusnak,
Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Economics,
Kherson Educational-Scientific Institute of Admiral Makarov National University of Shipbuilding

FACTORS INFLUENCING THE ATTRACTION OF INTERNATIONAL INVESTMENTS FOR THE DEVELOPMENT OF TERRITORIAL COMMUNITIES

У статті узагальнено чинники, що впливають на міжнародні інвестиційні процеси. Досліджено різні класифікаційні підходи до чинників, що впливають на динаміку надходження іноземних інвестицій в економіку держав. Узагальнено та охарактеризовано чинники, що впливають на місцерозташування міжнародних інвестицій щодо територіальних громад. Для цього представлено локальні переваги на рівні територіальної громади у вигляді п'яти груп: соціально-економічні показники розвитку територіальної громади; рівень розвиненості інфраструктури територіальної громади; відкритість територіальної громади для зовнішньоекономічних відносин; економічна політика; рівень інноваційного розвитку територіальної громади. Це дозволить визначити, як чинники кожної з груп можуть вплинути на рішення інвестора про здійснення вкладень в розвиток певної території, територіальної громади. Визначено, що при здійсненні міжнародного інвестування в розвиток територіальних громад важливим критерієм є особливі пільгові умови для іноземних підприємців у межах інвестиційних проєктів. Це забезпечується за допомогою: залучення матеріальних та фінансових ресурсів зарубіжних партнерів та вітчизняних підприємців; впровадження передової техніки та технологій; створення експортно орієнтованих виробництв та збільшення на цій основі валютних надходжень; освоєння передового досвіду управління та організації маркетингу; створення нових робочих місць; освоєння зарубіжних ринків збуту тощо. Доведено, що для максимізації дії значущих чинників щодо залучення міжнародних інвестицій органам місцевого самоврядування територіальних громад доцільно продовжити (започаткувати) роботу щодо субсидування купівлі обладнання, субсидування.

The article summarizes the factors affecting international investment processes. Various classification approaches to the factors affecting the dynamics of foreign investment inflows into the economy of states have been studied. Factors affecting the location of international investments in relation to territorial communities are summarized and characterized. For this, local advantages at the level of the territorial community are presented in the form of five groups: socio-economic indicators of the development of the territorial community; the level of development of the

infrastructure of the territorial community; openness of the territorial community for foreign economic relations; economic policy; the level of innovative development of the territorial community. This will allow us to determine how the factors of each of the groups can affect the investor's decision to invest in the development of a certain territory, territorial community. The above-mentioned groups of factors form investment attractiveness, the comparative advantage of the territorial community in the process of attracting foreign direct investment. At the same time, foreign investors take into account factors not only individually, but also in aggregate for a specific territorial community. It was determined that special preferential conditions for foreign entrepreneurs within investment projects are an important criterion for international investment in the development of territorial communities. This is ensured by: attracting material and financial resources of foreign partners and domestic entrepreneurs; introduction of advanced equipment and technologies; creation of export-oriented industries and increase of foreign exchange earnings on this basis; mastering best practices in marketing management and organization; creation of new jobs; development of foreign sales markets, etc. It has been proven that in order to maximize the effect of significant factors in attracting international investments, it is expedient to continue (initiate) work on subsidizing the purchase of equipment, subsidizing the interest rate on loans, and providing tax benefits to local self-government bodies of territorial communities; improving the social climate; development of innovative projects.

Ключові слова: міжнародні інвестиції, іноземні інвестиції, територіальні громади, чинники, що впливають на залучення інвестицій, інвестиційна привабливість.

Key words: international investments, foreign investments, territorial communities, factors influencing investment attraction, investment attractiveness.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Серед різноманітних форм економічної діяльності в сучасних умовах велику роль відіграє здійснення міжнародних інвестицій, які є одним з найважливіших елементів інвестиційної складової економіки країни.

Обсяг залучених міжнародних інвестицій є одним із ключових макроекономічних показників, що характеризують розвиток країн та територій. Міжнародні інвестиції показують довгострокову економічну зацікавленість іноземних інвесторів у веденні бізнесу на певній території.

Характерною особливістю міжнародних інвестицій є те, що вони можуть гарантувати стійкість економічного зростання через свою специфіку: приплив технологій та ноу-хау. Водночас залучення міжнародних інвестицій сприяє відновленню та економічному зростанню територіальної громади.

Актуальність цієї теми обумовлюється тим, що міжнародні інвестиції сприяють загальній соціально-економічній стабільності територіальної громади, тому необхідно визначити та узагальнити чинники, які впливають на їх залучення.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідженню чинників, які впливають на залучення іноземних інвестицій для економічного розвитку краї-

ни, регіонів та територій присвячували свої наукові праці багато вчених-економістів. Так, Бондаренко О.О. та Нижник К.С. визначили мотиви та стримуючі чинники збільшення обсягів іноземних інвестицій з метою удосконалення механізму розвитку інвестиційної сфери та інноваційного розвитку економіки [1]. У науковій праці Сидор Г.В. досліджено різні аспекти залучення прямих іноземних інвестицій в регіони України [2]. Каленчук Л.В. розглянула способи залучення іноземних інвестицій у регіони країни в умовах євроінтеграційних процесів в Україні [3]. Прохорова М.Е. та Гадіяк А.Г. здійснили поділ факторів впливу на прямі іноземні інвестиції: макрофактори (на рівні держави) та мікрофактори (на рівні підприємства) [4]. Даннінг Дж. та Лундан С. згрупували причини, що пояснюють місце розташування іноземних інвестицій [5]. Пронько Л.М., Затайдух К.Ю. та Чорний Я.І. розглядають наукові підходи щодо визначення поняття "економічний розвиток територіальних громад" та досліджують роль територіальних громад у економічному розвитку країни в напрямку залучення інвестицій, розвитку підприємництва та створення нових робочих місць [6]. Білоус С.П. та Степанець І.В. дослідили вплив об'єднаних територіальних громад на інвестиційну привабливість регіону [7]. Малишівський Т.В. та Стефінін В.В. розглянули інституційну спроможність органів місцевого самоврядування щодо залучення інвестицій з метою поліпшення інвестиційної привабливості громад [8]. Ахламов А.Г., Карпенко Л.М., Козинський С.М. та Швець І.В. дослідили теоретичні, методологічні та прикладні засади формування інвестиційного механізму розвитку територій

Таблиця 1. Проєкти із залучення іноземних інвестицій для розвитку територіальних громад

№ з/п	Назва проєкту	Зміст проєкту
1	Програма з відновлення України	Передбачається залучення €340 млн на фінансування проєктів з відновлення соціальної інфраструктури та об'єктів ЖКГ у регіонах, що постраждали внаслідок війни, а також у тих, що зазнали значного навантаження через вплив внутрішньо переміщених осіб. За цим проєктом від громади може бути подано лише один об'єкт, який не затверджено до фінансування, коштом інших джерел фінансування
2	Програма розвитку муніципальної інфраструктури України	Багатогалузева інвестиційна програма, спрямована на реалізацію проєктів, які мають на меті відбудову, оновлення чи мінімізацію погіршення стану муніципальної інфраструктури України у сферах централізованого теплопостачання, енергоефективності будівель, зовнішнього освітлення населених пунктів, водопостачання і водовідведення, управління побутовими відходами
3	Енергоефективність громадських будівель в Україні	Фінансування надається на проєкти термомодернізації громадських будівель для того, щоб зробити їх більш енергоефективними. Крім проєктів термомодернізації, фінансування може бути надано на будівельні роботи (включаючи роботи з ремонту пошкоджень, отриманих внаслідок повномасштабного вторгнення) у громадських будівлях, у тому числі з метою забезпечення відповідності потребам внутрішньо переміщених осіб та приймаючих їх територіальних громад

Джерело: сформовано на основі [11].

[9]. Разом з тим, доцільно визначити, систематизувати та узагальнити чинники, які впливають на залучення міжнародних інвестицій для розвитку територіальних громад.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою дослідження є визначення, систематизація та узагальнення чинників, які впливають на залучення міжнародних інвестицій для розвитку територіальних громад.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Інвестиційна привабливість України після початку широкомасштабної війни в усіх сферах та на територіях значно погіршилась через високі ризики та нестабільність прибутковості.

Станом на лютий 2023 р. загальна сума прямих збитків, завданих економіці України, включаючи руйнування житлових і нежитлових будівель та інфраструктури, сягнула \$143,8 млрд, потреби у відновленні України становлять \$411 млрд (оцінки Світового банку). Загальні потреби у фінансуванні українського плану відбудови оцінюються урядом України в \$750 млрд на 2023—2032 рр. Під час повномасштабної війни іноземні й українські компанії анонсували багато інвестиційних проєктів. Тому інвестиції є одним із ключових елементів розвитку економічної відбудови країни. Прямі іноземні інвестиції важливі зараз для забезпечення стійкого розвитку національної економіки, створення нових робочих місць та забезпечення довгострокової стабільності. Україна має значний потенціал для приваблення інвес-

тицій, включаючи розвинену інфраструктуру, доступ до ринків та розвинені технології [10].

Так, Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України співпрацює з міжнародними фінансовими організаціями для реалізації інвестиційних проєктів повоєнної відбудови територій. Низка інвестиційних проєктів втілюються спільно з Європейським інвестиційним банком (Табл. 1).

Особливість залучення інвестицій полягає в тому, що нині відбудова має на меті не тільки відновити Україну, але й разом з тим трансформувати та модернізувати виробничі потужності, залучивши в такий спосіб іноземний капітал і сучасні технології.

Прямі іноземні інвестиції — найбільш необхідна форма капіталовкладень для відбудови України. Альтернативними джерелами фінансування відновлення України після завершення війни також можуть бути кошти міжнародних партнерів, зокрема міжнародних фінансових організацій; безпосередньо кошти з державного бюджету України, а також кошти міжнародних фондів /організацій та приватного сектору [10].

Залучення іноземних інвестицій має здійснюватися з урахуванням цілей і завдань державних програм структурної перебудови економіки, цільових програм міжгалузевого та галузевого розвитку, конверсії та розвитку експортного потенціалу. Слід брати до уваги також процеси внутрішньої і зовнішньої кооперації продукції виробничо-технічного призначення, приватизації державних підприємств із залученням іноземного капіталу. Регіони мають можливість змінити свої позиції як покупця інвестицій за рахунок їх диверсифікації, отримуючи іноземні інвестиції у вигляді технологічного обладнання,

Таблиця 2. Чинники, що впливають на міжнародні інвестиційні процеси

Група чинників	Види чинників
Глобально-економічні	- стан розвитку світової економіки, міжнародних факторних ринків, зокрема інвестиційного; - стабільність світової валютної системи; - рівень транснаціоналізації та регіональної інтеграції; - розвиток міжнародної інвестиційної інфраструктури
Політично-економічні	- політична стабільність; - ступінь втручання уряду в економіку; - ставлення до зарубіжних та іноземних інвестицій; - дотримання дво- і багатосторонніх угод
Ресурсно-економічні	- наявність природних ресурсів; - демографічна ситуація; - географічне положення
Загально-економічні	- темпи економічного росту; - співвідношення споживання і заощаджень; - ставка позикового відсотка; - норма чистого прибутку; - рівень і динаміка інфляції; - конвертованість валюти; - стан платіжного балансу

Джерело: сформовано на основі [12].

комплектуючих, матеріалів, прав інтелектуальної власності, ноу-хау, торгових знаків тощо [9, с. 29].

Економічний розвиток будь-якої держави, незалежно від його рівня, значною мірою залежить від міжна-

родних інвестицій. На міжнародні інвестиційні процеси впливає низка чинників (Табл. 2).

На думку Сидора Г.В., чинники, які впливають на залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України, можна об'єднати в чотири блоки: політично-правові, економічні, організаційні та інформаційні. У процесі прийняття рішення щодо залучення інвестицій іноземні інвестори надають перевагу політично-правовим чинникам [2].

Найбільш розповсюдженою є класифікація чинників, які впливають на динаміку надходження прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в економіку держав-реципієнтів, запропонована експертами Конференції ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД) в "Доповіді про світові інвестиції" (Табл. 3).

Перші дві групи чинників, які впливають на надходження прямих іноземних інвестицій, виділені експертами ЮНКТАД, умовно можна визначити як інституційні чинники, тобто пов'язані з регулюванням економічних процесів, політичним та правовим середовищем.

Прохорова М.Е. та Гадіак А.Г. класифікували фактори впливу на прямі іноземні інвестиції на дві групи: макрофактори (на рівні держави) та мікрофактори (на рівні підприємства). До макрофакторів, які впливають на іноземне інвестування, авторки віднесли такі: політичний фактор; об'єкт інвестування; географічне розташу-

Таблиця 3. Класифікація чинників, що впливають на динаміку надходження іноземних інвестицій в економіку держав

Групи чинників	Чинники
Загальна політика країни відносно прямих іноземних інвестицій	- економічна, політична та соціальна стабільність; - правила, що регулюють доступ та діяльність іноземних компаній; - режим діяльності зарубіжних філій іноземних компаній; - політика відносно функціонування та структури ринків (особливо політика відносно конкуренції та регулювання злиття і поглинання); - міжнародні угоди, які регулюють ПІІ; - політика приватизації; - торговельна політика (тарифні та нетарифні бар'єри) та узгодженість торговельної політики відносно ПІІ; - податкова політика
Заходи щодо сприяння ведення бізнесу	- дії щодо просування інвестицій (зокрема й діяльність щодо створення іміджа країни для потенційних інвесторів, підтримка іноземних інвесторів на всіх стадіях здійснення інвестиційного проєкту, а також послуги з полегшення ведення бізнесу); - пільги та інші стимули для іноземних інвесторів, усунення «побічних» витрат, пов'язаних з корупцією, неефективністю адміністративного управління тощо; - розвиток соціальної сфери з метою адаптації залученого із-за кордону персоналу для реалізації інвестиційного проєкту; - післяінвестиційні послуги
Економічні чинники	- розмір ринку та темп його росту; - доходи на душу населення (відображають купівельну спроможність в країні); - доступ на регіональні та світові ринки; - споживчі переваги, характерні для країни; - наявність сировини та ресурсів; - вартість та кваліфікація робочої сили; - технологічні, інноваційні та інші створені активи (торгові марки, бренди); - матеріальну інфраструктуру (порти, дороги, телекомунікації тощо); - вартість усіх ресурсів та активів із врахуванням продуктивності трудових ресурсів; - інші виробничі витрати (витрати на транспорт і зв'язок, проміжні матеріали); - участь у регіональних інтеграційних угрупованнях, що сприяють створенню регіональної корпоративної мережі

Джерело: сформовано на основі [13].

Таблиця 4. Чинники, що впливають на залучення міжнародних інвестицій для розвитку територіальної громади

№ з/п	Група чинників	Показники
1	2	3
1	Соціально-економічні показники розвитку ТГ	- рівень ВП на душу населення; - доходи населення; - рівень освіти; - рівень безробіття; - рівень злочинності тощо
2	Рівень розвиненості інфраструктур и ТГ	- розвиток транспортної мережі (наявність автошляхів та залізничних шляхів, наявність транспортних вузлів); - наявність сучасних засобів комунікації
3	Відкритість територіальної громади для зовнішньоекономічних відносин	- частка імпорту в ВП; - частка експорту в ВП
4	Економічна політика	- обсяг інвестицій в основний капітал (характеризує загальний інвестиційний клімат); - адміністративні бар'єри (відображає наявність або відсутність правових норм, що регулюють діяльність іноземних інвесторів на території громади)
5	Рівень інноваційного розвитку ТГ	- показники обсягу інноваційної продукції; - частка організацій, які виконують наукові дослідження та розробки, в загальній чисельності організацій

Джерело: сформовано автором.

вання та природні умови країни; витрати на виробництво; логістика; темп інфляції; величина ринку і перспектива зростання; стабільність податкового режиму; потенціал країни; наявність трудових, енергетичних, наукових, технічних ресурсів, які можуть бути використані іноземним інвестором; правові фактори. До мікрофакторів віднесли такі: сегмент ринку, в якому працює підприємство; фінансовий стан підприємства; зношеність основних засобів; наявність висококваліфікованих кадрів; привабливість товару підприємства [4].

Р. Хейтер [14] визначив такі три групи теорій як керівні щодо прийняття рішень про інвестування за кордоном:

1) неокласичні теорії, які зосереджуються на максимізації прибутку та мінімізації витрат як цілей ТНК і відповідних цьому факторів їх витрат, таких як агломерації економіки, ступінь наближеності, людський капітал;

2) інституційні теорії, які передбачають, що прибуток та витрати визначаються різними типами економічних агентів;

3) поведінкові теорії, які зосереджуються на індивідуальних уподобаннях іноземних власників, зокрема й на їх попередньому досвіді.

Загалом мотиви, які спонукають інвесторів до інвестування за кордон, є неоднозначними, оскільки немає єдиної теорії залучення іноземних інвестицій.

Теоретичною основою емпіричного дослідження чинників, що впливають на залучення іноземних інвестицій на розвиток території, може бути "еклектична парадигма" — OLI (володіння власністю — місце — інтерналізація), запропонована Даннінгом Дж. та Лундан С. [5]. Ця модель поєднує в собі пояснення рішень про прямі іноземні інвестиції, пов'язані з країною, регіоном, галуззю та якостями конкретних фірм. Територія буде мати локальні (місцеві) переваги для розміщення, якщо вона пропонує цінні переваги на фактори виробництва, природні ресурси, доступ до захищених ринків, а також прийнятний розмір та структуру ринку. У цьому контексті території, наділені природними ресурсами, є привабливими, оскільки вони дозволяють компаніям експлуатувати та експортувати первинні матеріали за рахунок використання своїх можливостей, щоб перевершити місцеві компанії технологічно і координувати їх взаємодоповнюючі активи та інші повноваження. Даннінг Дж. та Лундан С. [5] виділяють такі чотири групи причин, що пояснюють місце розташування іноземних інвестицій:

— пошук ресурсів (включаючи не тільки природні ресурси, але і трудові та інфраструктурні ресурси);
— пошук ринку (зокрема, на ринках з торговими бар'єрами);
— пошук ефективності (переваги, пов'язані з низькою вартістю);
— пошук стратегічного активу (високорозвинені технологічні та R&D компетенції).

У цьому аспекті узагальнимо та охарактеризуємо чинники, що впливають на місцезнаходження міжнародних інвестицій щодо територіальних громад. Для цього представимо локальні переваги на рівні територіальної громади у вигляді п'яти груп, щоб можна було визначити, як чинники кожної з груп можуть вплинути на рішення інвестора про здійснення вкладень в розвиток певної території, територіальної громади (ТГ) (Табл. 4).

Вищевказані групи чинників формують інвестиційну привабливість, порівняльну перевагу територіальної

громади в процесі залучення прямих іноземних інвестицій. При цьому іноземні інвестори враховують чинники не тільки кожен окремо, але й в сукупності для конкретної територіальної громади.

Поняття "інвестиційна привабливість громади" трактують як сукупність жорстких та м'яких факторів, що визначають здатність громади залучати інвестиції, як національні, так і з-за кордону. До жорстких факторів відносять: географічне розташування, природні ресурси, робочу силу, R&D потенціал, споживчий сегмент, бізнес сегмент, інфраструктуру. До м'яких факторів відносять: діловий клімат, підгрупу факторів "правила і процедури", успішний досвід реалізації інвестиційних проєктів, відкритість влади, діловий оптимізм [8, с. 39].

Активна інвестиційна політика та створення сприятливих умов для інвесторів дозволяє територіальним громадам приваблювати зовнішнє фінансування, необхідне для реалізації масштабних проєктів і програм [6].

Білоус С.П. та Степанець І.В. виокремлюють п'ять груп чинників, які формують інвестиційний клімат територіальних громад: рівень розвитку продуктивних сил та стан інвестиційного ринку; політична воля влади та правове поле держави; стан фінансово-кредитної системи і діяльність фінансових посередників; статус іноземного інвестора; інвестиційна активність населення [7].

Бондаренко О.О. та Нижник К.С. для потенційних іноземних інвесторів основними ознаками привабливості інвестування вважають такі: характеристика та доступність місцевого ринку; сприятливе законодавче середовище та ступінь захисту іноземних інвесторів в країні; потенційний ринок праці (наявність кваліфікованої робочої сили та її вартість); законодавче регулювання можливостей вивозу інвестованого капіталу та прибутку; забезпечення захисту інтелектуальної власності; політична стабільність; сприятливий інвестиційний клімат; зовнішньоекономічна політика (квоти, митні бар'єри тощо) [1, с. 90].

Каленчик Л.В. вважає, що діяльність державного сектору із залучення прямих іноземних інвестицій має зводитися до 5 ключових напрямів, таких як: створення умов для залучення інвестицій; підготовка інвестиційного продукту; формування позитивного іміджу регіону; обслуговування інвесторів (інформаційна підтримка та супроводження); усунення перешкод для інвестування [3, с. 43].

Держава в рамках законотворчої діяльності повинна здійснювати конкретні кроки для покращення бізнес-клімату та залучення світових інвесторів. Створення сприятливого правового середовища, зниження бюрократичних перешкод, корупційного складника та вдосконалення інвестиційного законодавства — одні з них. Також в Україні потрібні програми зі страхування воєнних ризиків для інвестиційних проєктів [10].

При здійсненні міжнародного інвестування в розвиток територіальних громад важливим критерієм є особливі пільгові умови для іноземних підприємців у межах інвестиційних проєктів. Це забезпечується за допомогою: залучення матеріальних та фінансових ресурсів зарубіжних партнерів та вітчизняних підприємців; впровадження передової техніки та технологій; створення експортно орієнтованих виробництв та збільшення на

цій основі валютних надходжень; освоєння передового досвіду управління та організації маркетингу; створення нових робочих місць; освоєння зарубіжних ринків збуту тощо.

Розмір та період наданих пільг, можливість отримання іноземними інвесторами гарантій від органів місцевого самоврядування сприяють зниженню ризику та створюють більш сприятливі умови для підприємництва (практика створення пільгових умов для іноземних підприємців супроводжується збільшенням розміру пільг, їх періоду та гнучкістю надання з охоплення регіонів країни цією законодавчою ініціативою). На рівні територіальних громад вироблення ефективної політики щодо міжнародних інвестицій має включати заходи щодо створення спільних підприємницьких проєктів.

Залучення міжнародних інвестицій через створення інвестиційних парків, формування спеціальних економічних зон, надання податкових пільг та гарантій інвесторам є чинниками активізації економічного розвитку територіальних громад.

Одним дієвих із чинників залучення міжнародних інвестицій є розробка ефективної стратегії залучення інвестицій, що може включати створення сприятливого інвестиційного клімату, партнерство з приватним сектором, використання державних та міжнародних грантових програм.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Для максимізації дії значущих чинників щодо залучення міжнародних інвестицій органам місцевого самоврядування територіальних громад доцільно продовжити (започаткувати) роботу щодо субсидування купівлі обладнання, відшкодування витрат на підключення до електромереж; субсидування процентної ставки за кредитами, надання податкових пільг; покращення соціального клімату; розвитку інноваційних проєктів. Без вирішення цих структурних проблем дороговартісні фінансові стимули для залучення додаткових міжнародних інвестицій будуть менш ефективними, та територіальна громада може втратити можливість скористатися сприятливими умовами. Покращення інвестиційного клімату в територіальних громадах створить умови для залучення до міжнародних інвестицій і, як наслідок, для сталого економічного зростання та розвитку економіки країни.

Література:

1. Бондаренко О.О., Нижник К.С. Залучення іноземних інвестицій як джерело економічного зростання. Вісник КНУДТ, 2014. № 3. С. 88—95.
2. Сидор Г.В. Залучення прямих іноземних інвестицій в регіони України. Західноукраїнський національний університет, 2017. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/25631/1/2017_-_МОНОГРАФІЯ.PDF (дата звернення: 01.06.2024).
3. Каленчук Л.В. Способи залучення іноземних інвестицій у регіони країни в умовах євроінтеграційних процесів в Україні. Проблеми системного підходу в економіці, 2020. Вип. 4 (78). С. 38—45.

4. Прохорова М.Е., Гадіак А.Г. Фактори впливу на прямі іноземні інвестиції. Науковий вісник Національного авіаційного університету, 2012. Т. 1. № 1—2. URL: <https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/view/5931> (дата звернення: 09.06.2024).

5. Dunning John H., Lundan Sarianna M. Multinational Enterprises and the Global Economy, Second Edition. Cheltenham, UK; Northampton, MA, USA, 2008. URL: https://dipiufabc.wordpress.com/wp-content/uploads/2015/06/dunning_multinational-enterprises-and-global-economy.pdf (дата звернення: 25.05.2024).

6. Пронько Л.М., Затайдух К.Ю., Чорний Я.І. Економічний розвиток територіальних громад: сутність, особливості та стратегічні перспективи. Економіка та суспільство, 2024. Вип. 59. URL: <https://economyand-society.in.ua/index.php/journal/article/view/3428/3356> (дата звернення: 15.06.2024).

7. Білоус С.П., Степанець І.В. Вплив об'єднаних територіальних громад на інвестиційну привабливість регіону. Економіка та суспільство, 2021. Вип. 27. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/435> (дата звернення: 10.05.2024).

8. Малишівський Т.В., Стефінін В.В. Інституційна спроможність органів місцевого самоврядування щодо залучення інвестицій як ключова складова інвестиційної привабливості громад. Цифровий репозиторій ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2021. С. 38-42. URL: https://eprints.kname.edu.ua/60609/1/PMB_2021-38-42.pdf (дата звернення: 05.06.2024).

9. Ахламов А.Г., Карпенко Л.М., Козинський С.М., Швець І.В. Формування інвестиційного механізму розвитку територій: індикатори та стратегічні імперативи: монографія. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2020. 236 с.

10. Мамка Г. Інвестиційна привабливість: законодавчі рішення та ключові фактори для економіки України. Pravo, 2023. URL: <https://pravo.ua/investytsiina-pryvablyvist-zakonodavchi-rishennia-ta-kliuchovi-factory-dlia-ekonomiky-ukrainy/> (дата звернення: 15.05.2024).

11. Дайджест можливостей для громад від Європейського інвестиційного банку. (2023). Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України. URL: <https://mtu.gov.ua/news/34977.html> (дата звернення: 09.06.2024).

12. Матюшенко І. Ю. Інвестування (в контексті міжнародної інтеграції України). Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. 396 с.

13. World Investment Report 1998:Trends and Geneva: UNCTAD, 1998. 428 p.

14. Hayter R. The dynamics of industrial location. The factory, the firm, and the production system. Sussex, Chichester: John Wiley and Sons, 1997. URL: http://www.sfu.ca/geog/geog_documents/rogerhayter/dynamics/Chapter_8.pdf (дата звернення: 30.05.2024).

References:

1. Bondarenko, O.O. and Nyzhnyk, K.S. (2014), "Attracting foreign investments as a source of economic growth", Visnyk KNUDT, vol. 3, pp. 88—95.

2. Sydor, H.V. (2017), "Attracting foreign direct investment to the regions of Ukraine", available at: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/25631/1/2017_MONOHRAFIYA.PDF (Accessed 01.06.2024).

3. Kalenchuk, L.V (2020), "Ways of attracting foreign investments to the regions of the country in the conditions of European integration processes in Ukraine", Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi, vol. 4 (78), pp. 38—45.

4. Prokhorova, M.E. and Hadiak, A.H. (2012), "Factors that affect foreign direct investment", Naukovy visnyk Natsional'noho aviatsijnoho universytetu, vol. 1, no. 1-2, available at: <https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/view/5931> (Accessed 09.06.2024).

5. Dunning, J.H. and Lundan, S.M. (2008), Multinational Enterprises and the Global Economy, Second Edition, Cheltenham, UK; Northampton, MA, USA, available at: https://dipiufabc.wordpress.com/wp-content/uploads/2015/06/dunning_multinational-enterprises-and-global-economy.pdf (Accessed 25.05.2024).

6. Pron'ko, L.M. Zatajdukh, K. Yu. and Chornyj, Ya.I. (2024), "Economic development of territorial communities: essence, features and strategic perspectives", Ekonomika ta suspil'stvo, vol. 59, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3428/3356> (Accessed 15.06.2024).

7. Bilous, S.P. and Stepanets, I.V. (2021), "The influence of united territorial communities on the investment attractiveness of the region", Ekonomika ta suspil'stvo, vol. 27, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/435> (Accessed 10.05.2024).

8. Malyshevs'kyj, T.V. and Stefinin, V.V. (2021), "The institutional capacity of local self-government bodies to attract investments as a key component of the investment attractiveness of communities", Tsyfrovyj repozytorij KhNUMH im. O.M. Beketova, pp. 38—42, available at: https://eprints.kname.edu.ua/60609/1/RMV_2021-38-42.pdf (Accessed 05.06.2024).

9. Akhlamov, A.H. Karpenko, L.M. Kozyns'kyj, S.M. and Shvets', I.V. (2020), Formuvannia investytsijnogo mekhanizmu rozvytku terytorij: indykatory ta stratehichni imperatyvy [Formation of the investment mechanism for the development of territories: indicators and strategic imperatives], ORIDU NADU, Odessa, Ukraine.

10. Mamka, H. (2023), "Investment attractiveness: legislative decisions and key factors for the economy of Ukraine", available at: <https://pravo.ua/investytsiina-pryvablyvist-zakonodavchi-rishennia-ta-kliuchovi-factory-dlia-ekonomiky-ukrainy/> (Accessed 15.05.2024).

11. Ministry for Communities, Territories and Infrastructure Development of Ukraine (2023), "Digest of opportunities for communities from the European Investment Bank", available at: <https://mtu.gov.ua/news/34977.html> (Accessed 09.06.2024).

12. Matiushenko, I.Yu. (2013), Investuvannia (v konteksti mizhnarodnoi intehtatsii Ukrainy) [Investment (in the context of international integration of Ukraine)], KhNU imeni V. N. Karazina, Kharkiv, Ukraine.

13. UNCTAD (1998), World Investment Report 1998:Trends, UNCTAD, Geneva.

14. Hayter, R. (1997), The dynamics of industrial location. The factory, the firm, and the production system, John Wiley and Sons, Chichester, UK, available at: http://www.sfu.ca/geog/geog_documents/rogerhayter/dynamics/Chapter_8.pdf (Accessed 30.05.2024).

Стаття надійшла до редакції 21.06.2024 р.